

TURKSOSBİLDER

Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi (Fırat ve Dicle Üniversiteleri Örnekleri)*

Hilal KAZU¹, Serkan ASLAN²

ÖZET

Bu araştırmada, ilköğretim sınıf öğretmenliği programı son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma betimsel bir çalışma olup tarama (survey) modelindedir. Araştırmanın evrenini, Fırat ve Dicle Üniversiteleri, eğitim fakültesi ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 154 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Bu evrenden son sınıf öğrencileri ise örneklem olarak alınmıştır. Veri toplama aracı olarak; İzci (2008) tarafından geliştirilen ve 20 maddeden oluşan ölçek geliştirilip kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından ölçeğe 5 madde eklenmiştir. Verilerin analizinde standart sapma ve yüzde kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre sınıf öğretmeni adaylarının, birleştirilmiş sınıf uygulamasına olumlu bakmadıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu, sınıf öğretmenliği programında görmüş oldukları “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersinin uygulama hakkında yeterli bilgi ve beceri kazandırmadığını belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmen adayları, 2004 yılında ilköğretim programlarında uygulanmaya başlanan öğrenci merkezli öğrenme-öğretme kuramlarının, yöntem ve tekniklerinin birleştirilmiş sınıflarda yeterince uygulanamayacağını; bu uygulamanın olduğu okullarda eğitim gören öğrencilere katkısının olmadığını; birleştirilmiş sınıf öğretimi dersini teorik olarak almalarının yanı sıra pratik olarak da almalarının, öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi derslerini bu okullarda da yapmalarının mesleki yeterliklerine katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Ancak öğretmen adayları, birleştirilmiş sınıf uygulamasında sınıf yönetimi, resmi yazışmalar ve idari işlerle ilgili yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir.

Anahtar kelimeler: Birleştirilmiş sınıf uygulaması, birleştirilmiş sınıf uygulaması ile ilgili öğretmen adayı görüşleri, sınıf öğretmeni adayları.

*Bu makale 1-3 Ekim 2012 tarihleri arasında Sinop'ta düzenlenen *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Eğitim Bilimler Araştırmaları Sempozyumu*'nda bir kısmı sözlü bildiri olarak sunulan ve özeti basılan çalışmanın tamamını içermektedir.

¹Yrd.Doç.Dr., Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, hkazu2010@gmail.com

²Bilim Uzmanı, Milli Eğitim Bakanlığı, aslan.s1985@gmail.com

An Examination of Primary School Teacher Candidates' Views Regarding Multigrade Classroom Teaching (Samples of Fırat and Dicle Universities)

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine primary school teaching final year students' views on multigrade class teaching. The study is a descriptive research and it is in survey model. The target population of the study consists of final year 154 students studying primary school teaching at Fırat and Dicle education faculties. From this population, the final year students were chosen as sample. As a data collection tool, a scale which was developed by Izci (2008) and consisting of 20 items, was improved and used. The researches added 5 more items to the scale. Percentage and standard deviation, are used in the analyse of the findings gained by the research. According to the findings of the study, the pre-service primary school teachers do not lean towards practicing multigrade classroom teaching. Most of them stated that the course "teaching multigrade classroom" do not upskill them with necessary competence and skills. Moreover, they also think that the student-centered teaching-learning theories, methods and techniques, which all were initiated in 2004, could not be practiced in multigrade classes; even if they could be practiced in some schools, that would not contribute to the students, and taking "teaching multigrade classroom" course practically as well as theoretically, and practicing in this kind of schools will contribute to their professional competencies. However, they stated that they do not have enough information about classroom management in multigrade classes or government correspondence and administrative affairs.

Keywords: multigrade classroom teaching, pre-service teachers' views on multigrade classroom teaching, pre-service classroom teachers

GİRİŞ

Farklı yaşlardaki öğrencilerin bir arada eğitim görmeleri hemen hemen tüm ülkelerde görülen bir durumdur. Bu durum bu ülkelerde birleştirilmiş sınıf uygulamasını gündeme getirmektedir. Başta öğrenci sayısının azlığı olmak üzere, coğrafi ve ekonomik koşullar nedeniyle birden fazla sınıfın aynı derslikte bir araya getirilerek bir öğretmen tarafından yetiştirilmesiyle oluşan eğitim ortamına birleştirilmiş sınıf denir (Köksal, 2009: 12). Farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin bir araya geldiği sınıflar olarak da tanımlanan birleştirilmiş sınıflar, eğitim literatürün de ve çeşitli ülkelerde farklı adlar almaktadır. Bunlar "composite, combined, double classes, mixed, multilevel, multiple class vb." dir (Khan, 2007: 2; Little, 1995: 1).

Birleştirilmiş sınıf uygulaması, ülkemiz eğitim sistemi içerisinde yer alan 12 yıllık kesintili mecburi eğitimin ilk 4 yıllık dönemine yönelik bir uygulamadır. Birleştirilmiş sınıf oluşturma şekilleri öğretmen ve derslik sayısına göre değişmektedir. Tek öğretmenli okullarda; 1, 2, 3 ve 4. Sınıf öğrencileri birleştirilerek bir öğretmen tarafından okutulur. Yönetimi en zor olan birleştirilmiş sınıf biçimidir. İki öğretmenli okullarda normal koşullarda; 1 ve 2. sınıf öğrencileri bir grup, 3 ve 4. sınıf öğrencileri bir grup olacak şekilde birleştirilmeleri önerilir. Üç öğretmenli okullarda normal koşullarda; 1. sınıf bağımsız, 2 ve 3. sınıf öğrencileri bir grup, 4. sınıf bağımsız olacak şekilde uygulama yapılması önerilir (Erdem, 2015: 14).

Türk eğitim sisteminde yaygın olarak sürdürülmekte olan birleştirilmiş sınıf uygulamasını (BSU) zorunlu kılan bazı nedenler bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Dursun, 2006: 34; Karaman, 2006: 40; Şahin, 2007: 4; Taşdemir, 2009: 108);

- İlköğretimin yaygınlaştırılması çalışmaları,
- Öğrenci sayısının azlığı,
- Öğretmen sayısının yetersizliği,
- Derslik sayısının yetersizliği,
- Mevcud az olan köylere öğretmen atanmasının getirdiği maliyet,
- Taşınabilir eğitimin yerine kapanan köy okullarının yeniden açılması,
- Yerleşim birimlerinin uzaklığı ve ulaşım güçlüğü.

Birleştirilmiş sınıfların açılmasını zorunlu kılan başka nedenler de vardır. Nüfusun çok dağınık ve seyrek olduğu yerlerde, daha önceden tek seviyede eğitim yapılırken nüfus kaybına uğrayan yerlerde de birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılmaktadır (Little, 2001: 482).

Yukarıda belirtilen zorunlu nedenlerden dolayı birleştirilmiş sınıf uygulamasının daha uzun yıllar ülkemizde görüleceği düşünülmektedir. Bu nedenle, ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği programına bu uygulamaya

yönelik birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi konulmuştur. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi, eğitim fakültelerinde sınıf öğretmenliği programı son sınıfta haftada iki saat olarak okutulmaktadır. Sınıf öğretmenliği programından mezun olan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunun ilk ataması köy veya mezralara yapılmaktadır. Bu da birleştirilmiş sınıflarda bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır (İzci, 2008: 112). Sınıf öğretmeni adaylarının haftada iki saat teorik olarak aldıkları bir ders çerçevesinde bu uygulama ile ilgili öğretmenlik bilgi ve becerilerini geliştirmeleri oldukça zordur. Bu konuda mezun olup da göreve başlayan öğretmenlerden alınan dönütlerin çoğu, birleştirilmiş sınıf uygulamalarında yetersiz kaldıkları, bu yetersizliklerini gidermede zorlandıkları yönündedir. Bu nedenle, sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına yönelik görüşlerini belirlemek için böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, ilköğretim sınıf öğretmenliği programı son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Sınıfta haftada iki saat olarak okutulmaktadır. Sınıf öğretmenliği programından mezun olan öğretmen adaylarının büyük Bu çalışmada, ilköğretim sınıf öğretmenliği programı son sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma betimsel bir çalışma olup tarama modelindedir. Karasar'a (2012) göre tarama modeli, geçmişte veya halen varolan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Bu çalışmada, ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği programı dördüncü sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıf uygulamasına yönelik görüşleri var olduğu şekliyle betimlenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Fırat ve Dicle Üniversiteleri, eğitim fakültesi ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Bu evrenden son sınıf öğrencileri ise örneklem olarak alınmıştır. Bu öğrenciler, 78'i erkek 76'sı bayan olmak üzere toplam 154 kişidir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Uygulanması

Veri toplama aracı olarak; İzci (2008) tarafından geliştirilen ve 20 maddeden oluşan ölçek geliştirilip kullanılmıştır. Araştırmacılar tarafından ölçeğe 5 madde eklenmiştir. Eklenen maddeler uzman görüşleri dikkate alınarak ölçeğe konulmuştur. Ölçeğin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı 0,91 olarak hesaplanmıştır. Düzenlenen ölçek; sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla "kesinlikle evet, evet, kararsızım, hayır, kesinlikle hayır" şeklinde 5'li likert tipinde hazırlanmıştır.

Veri toplama aracı, ilköğretim bölümü sınıf öğretmenliği programı dördüncü sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıf uygulamasına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Fırat ve Dicle Üniversitelerinde öğrenim gören 154 öğretmen adayına, araştırmacılar tarafından uygulanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın amacına uygun olarak elde edilen verilerin analizinde aritmetik ortalama ve standart sapma tekniklerinden yararlanılmıştır. Ölçekte yer alan ilgili maddelerin düzeyini belirlemek için aşağıda belirtilen puan aralıkları dikkate alınmıştır: Kesinlikle hayır 1.00 – 1.80, Hayır 1.81 – 2.60, Kararsızım 2.61 – 3.40, Evet 3.41 – 4.20, Kesinlikle evet 4.21 – 5.00.

BULGULAR ve YORUMLAR

Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına yönelik görüşleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasına İlişkin Görüşleri

MADDELER	\bar{X}	SS
1. Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinizin bu çocuklara yönelik yapacağınız eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanıyor musunuz?	3,18	1,21
2. Sınıf öğretmenliği programında görmüş olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin bu alandaki bilgi ve becerilerinizin belli bir düzeye ulaşmasında katkısı olacağına inanıyor musunuz?	3,38	1,02
3. Birleştirilmiş sınıflarda değişik yaş, ilgi ve yeteneğe sahip öğrencilerin bir arada olmasının daha etkili bir iletişim ortamı ve yardımlaşmaya olanak tanıyacağına inanıyor musunuz?	3,18	1,20
4. Sınıf öğretmenliği programında birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin dışındaki diğer derslerin bu alandaki bilgi ve becerilerinize katkısı olacağına inanıyor musunuz?	3,49	0,95
5. Okul deneyimi I-II ve öğretmenlik uygulaması derslerindeki gözlemlerinizin birleştirilmiş sınıf uygulamasına katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?	3,31	1,20
6. Okul deneyimi I-II ve öğretmenlik uygulaması dersleri ile ilgili stajlarınızın bir bölümü birleştirilmiş sınıf uygulamasına yer verilen okullarda yapılsaydı bu alandaki bilgi ve becerilerinize olumlu katkı sağlar mıydı?	4,12	0,98
7. Birleştirilmiş sınıf uygulamasının doğasından kaynaklanan, öğrencilerin kendi kendilerine çalışma ve araştırma yapmaları öğrencilerin yaşantılarına katkı sağlamakta mıdır?	3,67	1,02
8. Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığımızda, görevli olduğunuz birleştirilmiş sınıfta seviye gruplarının nasıl oluşturulacağını biliyor musunuz?	3,11	1,16
9. Sınıf öğretmenliği programında almış olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin 2 saatlik bir ders olarak okutulmasını yeterli buluyor musunuz?	2,80	1,10
10. Birleştirilmiş sınıf uygulaması ile ilgili bilgi ve beceri eksikliklerinizin göreve başladıktan sonra da katılacağımız hizmet içi eğitim programları aracılığıyla giderileceğine inanıyor musunuz?	3,18	1,06
11. Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığımızda, görevli olduğunuz birleştirilmiş sınıfta seviye gruplarının nasıl oluşturulacağını biliyor musunuz?	3,11	1,02
12. Birleştirilmiş sınıf uygulamasının ülkemiz açısından yararına inanıyor musunuz?	2,80	1,34
13. Birleştirilmiş sınıf uygulaması öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun seviye gruplarının oluşturulmasına imkân tanımakta mıdır?	2,97	1,11
14. Sınıf öğretmenliği programında görmüş olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersindeki uygulamaları yeterli buluyor musunuz?	2,81	1,19
15. Yapılandırmacılık, çoklu zeka, aktif öğrenme, proje tabanlı öğrenme, probleme dayalı öğrenme vb. uygulamaların birleştirilmiş sınıflı okullarda uygulanabilirliğine inanıyor musunuz?	2,86	1,18

16. Birleştirilmiş sınıf uygulamasının öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınmasına olanak sağlayan bir uygulama olduğuna inanıyor musunuz?	2,74	1,20
17. Birleştirilmiş sınıf uygulamasında çok fazla yer verilen küme çalışması, seviye grupları vb. yöntemlerin uygulanabilirliğine inanıyor musunuz?	3,20	1,06
18. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin öğrenme eksikliklerini tamamlamaları için uygun ortamların var olduğuna inanıyor musunuz?	2,85	1,14
19. Taşınmalı eğitimin birleştirilmiş sınıf uygulamasının alternatifi olacağına inanıyor musunuz?	4,39	0,91
20. Yeni yöntem ve tekniklerin (6 Şapka, Yaratıcı Drama, Beyin fırtınası vb.) birleştirilmiş sınıf uygulamasının olduğu okullarda uygulanabilirliğine inanıyor musunuz?	2,98	1,24
21. Birleştirilmiş sınıflı okullarda sınıf yönetimi konusunda yaşayabileceğiniz sıkıntıları nasıl aşabileceğinizi biliyor musunuz?	2,92	1,07
22. Birleştirilmiş sınıflı okullarda tamamlayıcı ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerin uygulanabilirliğine inanıyor musunuz?	2,85	1,11
23. Birleştirilmiş sınıflı bir okula müdür yetkili öğretmen olarak ilk defa atandığınızda yetki ve sorumluluklarınızın ne olduğunu biliyor musunuz?	2,70	1,17
24. Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinde resmi yazışmalarla ilgili yeterince bilgi aldığınızı düşünüyor musunuz?	2,58	1,15
25. Birleştirilmiş sınıflı bir okulda çalışmak sizin motivasyonunuzu ve mesleki şevkinizi olumsuz etkileyeceğinizi düşünüyor musunuz?	2,96	1,14

Tablo 1’den anlaşıldığı gibi araştırmaya katılan öğretmen adayları, birleştirilmiş sınıf uygulamasına yönelik dört maddenin dışındaki 21 maddeye “kararsızım” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu sonuca dayalı olarak öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarla ilgili kendilerini yeterli görmedikleri, bilgilerinin çok yeterli olmadığı ve uygulamaya olumlu bakmadıkları düşünülmektedir.

Tablo incelendiğinde, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersi ile ilgili “Birleştirilmiş sınıflar ile ilgili bilgi ve becerilerinizin bu çocuklara yönelik yapacağınız eğitim-öğretim çalışmalarında yeterli olacağına inanıyor musunuz?” (\bar{X} =3,18), “Sınıf öğretmenliği programında görmüş olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin bu alandaki bilgi ve becerilerinizin belli bir düzeye ulaşmasında katkısı olacağına inanıyor musunuz?” (\bar{X} =3,38), “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamaları ile ilgili bilgi ve beceri eksikliklerinizin göreve başladıktan sonra da katılacağınız hizmet içi eğitim programları aracılığıyla giderileceğine inanıyor musunuz?” (\bar{X} =3,18), “Sınıf öğretmenliği programında almış olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin 2 saatlik bir ders olarak okutulmasını yeterli buluyor musunuz?” (\bar{X} =2,80), “Sınıf öğretmenliği programında görmüş olduğunuz birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersindeki uygulamaları yeterli buluyor musunuz?” (\bar{X} =2,81) maddelerine “kararsızım” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Bu bulgular, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini yeterli bulmadıklarını göstermektedir. Sağ (2009) ve Bayar (2009) tarafından yapılan araştırmalarda da öğretmenler lisans döneminde almış oldukları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Sınıf öğretmeni adayları birleştirilmiş sınıflarda yeni öğrenme-öğretme kuramları, yöntem ve teknikleri ve tamamlayıcı ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulanmasına ilişkin; “Yapılandırıcılık, çoklu zeka, aktif öğrenme, proje tabanlı öğrenme, probleme dayalı öğrenme vb. uygulamaların birleştirilmiş sınıflı okullarda uygulanabilirliğine inanıyor musunuz?” (\bar{X} =2,86), “Birleştirilmiş sınıf uygulamasında çok fazla yer verilen küme çalışması, seviye grupları vb. yöntemlerin uygulanabilirliğine inanıyor musunuz?” (\bar{X} =3,20), “Yeni yöntem ve tekniklerin (6 Şapka, Yaratıcı Drama, Beyin fırtınası vb.) birleştirilmiş sınıf uygulamasının olduğu okullarda uygulanabilirliğine inanıyor musunuz?” (\bar{X} =2,98), “Birleştirilmiş sınıflı okullarda tamamlayıcı ölçme-

değerlendirme yöntem ve tekniklerinin uygulanabilirliğine inanıyor musunuz?” ($\bar{X}=2,85$) maddelerine “kararsızım” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. 2004 eğitim-öğretim yılında ilköğretim programlarında değişiklik yapılarak öğrenci merkezli yapılandırmacı yaklaşım temele alınmıştır. Bu yaklaşıma dayalı olarak programlarda öğrenciyi aktif kılan aktif öğrenme, işbirlikli öğrenme, proje tabanlı öğrenme, probleme dayalı öğrenme vb. yeni yaklaşımlara da yer verilmiştir. Birleştirilmiş sınıflarda aynı derslik içerisinde birden fazla sınıf eğitim-öğretim görmektedir. Bu da öğrenme-öğretme sürecini olumsuz etkilemektedir. Özellikle yapılan araştırmalar incelendiğinde yeni programların birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasında birçok sorunun olduğunu ortaya çıkmıştır (Akpınar, Gözler ve Turan, 2004; Gözler, 2008; Sımmaz, 2009; Yıldız, 2009). Araştırmada öğretmen adaylarının da birleştirilmiş sınıflarda yeni öğrenme-öğretme kuramlarının, yöntem ve tekniklerin uygulanmasına ilişkin kararsızım düzeyinde görüş belirtmeleri, bu kuram, yöntem ve tekniklerin birleştirilmiş sınıflarda yeterli bir şekilde uygulanamayacağı ile ilgili endişelerinin olduğunu göstermektedir.

Sınıf öğretmeni adayları birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim gören öğrencilerin, bu uygulamadan yararlanmalarına ilişkin olarak; “Birleştirilmiş sınıflarda değişik yaş, ilgi ve yeteneğe sahip öğrencilerin bir arada olmasının daha etkili bir iletişim ortamı ve yardımlaşmaya olanak tanıyacağına inanıyor musunuz?” ($\bar{X}=3,18$), “Birleştirilmiş sınıf uygulaması öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun seviye gruplarının oluşturulmasına imkân tanımakta mıdır?” ($\bar{X}=2,97$), “Birleştirilmiş sınıf uygulamasının öğrencilerin bireysel farklılıklarının dikkate alınmasına olanak sağlayan bir uygulama olduğuna inanıyor musunuz?” ($\bar{X}=2,74$), “Birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin öğrenme eksikliklerini tamamlamaları için uygun ortamların var olduğuna inanıyor musunuz?” ($\bar{X}=2,85$) maddelerine “kararsızım” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim gören öğrencilerin, bu uygulamadan yeterince yararlanmadıklarını düşüncesinde oldukları ve bu konularda yeterince bilgi sahibi olmadıklarını düşündürmektedir. “Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin doğasından kaynaklanan, öğrencilerin kendi kendilerine çalışma ve araştırma yapmaları öğrencilerin yaşantılarına katkı sağlamakta mıdır?” ($\bar{X}=3,67$) maddesine “evet” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Birleştirilmiş sınıflarda öğrenciler öğretmenli ve kendi kendine çalışma gruplarına ayrılmaktadır. Öğretmenli gruba öğretmen ders işlerken kendi kendine çalışma grubuna ders ile ilgili bir etkinlik vermektedir. Kendi kendine çalışan gruplar tek başlarına veya grup olarak çalışmaktadırlar. Öğretmen adayları, öğrencilerin kendi kendilerine çalışma ve araştırma yapma becerilerinin öğrencilerin yaşantılarına katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin, lisans düzeyinde almış oldukları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin mesleki yeterliklerini sağlamasına ilişkin; “Sınıf öğretmenliği programında birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin dışındaki diğer derslerin bu alandaki bilgi ve becerilerinize katkısı olacağına inanıyor musunuz?” ($\bar{X}=3,49$), “Okul deneyimi I-II ve öğretmenlik uygulaması dersleri ile ilgili stajlarınızın bir bölümü birleştirilmiş sınıf uygulamasına yer verilen okullarda yapılsaydı bu alandaki bilgi ve becerilerinize olumlu katkı sağlar mıydı?” ($\bar{X}=4,12$) maddelerinde “evet” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflarda öğretim, okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin mezuniyetleri sonrasında mesleki yeterliklerine katkı sağlayacağını düşünmektedirler. “Okul deneyimi I-II ve öğretmenlik uygulaması derslerindeki gözlemlerinizin birleştirilmiş sınıf uygulamasına katkı sağlayacağına inanıyor musunuz?” ($\bar{X}=3,31$), “Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığınızda, görevli olduğunuz birleştirilmiş sınıfta seviye gruplarının nasıl oluşturulacağını biliyor musunuz?” ($\bar{X}=3,11$), “Birleştirilmiş sınıflı okullarda sınıf yönetimi konusunda yaşayabileceğiniz sıkıntıları nasıl aşabileceğinizi biliyor musunuz?” ($\bar{X}=2,92$), “Birleştirilmiş sınıflı bir okula müdür yetkili öğretmen olarak ilk defa atandığınızda yetki ve sorumluluklarınızın ne olduğunu biliyor musunuz?” ($\bar{X}=2,70$), “Birleştirilmiş sınıflı bir okulda çalışmak sizin motivasyonunuzu ve mesleki şevkinizi olumsuz etkileyeceğinizi düşünüyor musunuz?” ($\bar{X}=2,96$), “Sınıf öğretmeni olarak göreve başladığınızda, görevli olduğunuz birleştirilmiş sınıfta seviye gruplarının nasıl oluşturulacağını biliyor musunuz?” ($\bar{X}=3,11$), “Birleştirilmiş sınıflı bir okula müdür yetkili öğretmen olarak ilk defa atandığınızda yetki ve sorumluluklarınızın ne olduğunu biliyor musunuz?” ($\bar{X}=2,70$) maddelerinde “kararsızım” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Elde edilen bu bulgular, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflı okullarda uygulama yapmadıklarından dolayı mesleki yeterliklerine katkı sağlamayacağını göstermektedir. Gerek birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulaması çalışmalarının yapılmaması gerekse bu dersler işlenirken uygulama faaliyetlerinin eksikliği öğretmen adaylarının bu konuda kararsız kalmalarına yol açmaktadır. “Birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinde resmi yazışmalarla ilgili yeterince bilgi aldığınızı düşünüyor musunuz?” ($\bar{X}=2,58$) maddesinde ise “hayır” düzeyinde görüş belirtilmiştir. Yukarıda da ifade edildiği gibi öğretmen adayları birleştirilmiş sınıflarda uygulama yapmadıklarından idari işler hakkında yeterli bilgiye sahip değildirlir. Bundan dolayı öğretmen adaylarının resmi yazışmaların nasıl yapılacağını bilmedikleri söylenebilir.

Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasının eğitim-öğretime yararının olup olmamasına ilişkin olarak; “Birleştirilmiş sınıflarda uygulamasının ülkemiz açısından yararına inaniyor musunuz?” ($\bar{X}=2,80$) maddesine “kararsızım” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen adayları, birleştirilmiş sınıf uygulamasının yararlı olmadığını düşünmektedirler. Şahin (2003) tarafından yapılan araştırmada da öğretmenler birleştirilmiş sınıf uygulamasının zorluklarından bahsedip hemen kaldırılması gerektiğini belirtmişlerdir. “Taşımali eğitimin birleştirilmiş sınıflarda öğretim uygulamalarının alternatifi olacağına inaniyor musunuz?” ($\bar{X}=4,39$) maddesinde “kesinlikle evet” düzeyinde görüş belirtilmiştir. Bu da öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasının alternatifi olarak taşımali eğitimi gördüklerini göstermektedir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar ele alınıp tartışılmış bu sonuçlar ışığında geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasına yönelik bilgi ve becerilerinin yeterli olmadığını ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının büyük çoğunluğu sınıf öğretmenliği programında görmüş oldukları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin uygulama hakkında yeterli bilgi ve beceri kazandırmadığını belirtmektedir. İzci (2008) tarafından Adıyaman Üniversitesi’nde yapılan araştırmada da öğretmen adayları, sınıf öğretmenliği programında görmüş oldukları birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Özellikle bu dersin iki saat teorik olarak verilmesi ve uygulama dersinin olmamasının buna neden olduğu söylenebilir. Öğretmen adayları, 2004 yılında ilköğretim programlarında uygulanmaya başlanan öğrenci merkezli öğrenme-öğretme kuramlarının, yöntem ve tekniklerinin ve tamamlayıcı ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerinin birleştirilmiş sınıflarda yeterince uygulanamayacağını düşünmektedirler. Bayar (2009) tarafından Gazi Üniversitesi’nde yapılan araştırmada da öğretmen adayları, yeni yöntem, teknik ve yaklaşımların birleştirilmiş sınıflı okullarda uygulanamayacağı belirtmişlerdir. Ayrıca Gözler (2009) tarafından yapılan “Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Yeni İlköğretim Programına Yönelik Görüşleri” adlı araştırmada da öğretmenlerin yeni yöntem, teknik ve etkinlikleri birleştirilmiş sınıflarda uygulayamadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Kazu ve Aslan (2012) tarafından birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin incelendiği araştırmada da, öğretmenlerin tamamlayıcı ölçme-değerlendirme yöntem ve tekniklerini uygulayamadıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

Öğretmen adayları, birleştirilmiş sınıf uygulamasının, bu uygulamanın olduğu okullarda öğrenim gören öğrencilere katkısının olmadığını düşünmektedirler. Summak, Summak ve Gelebek (2011) tarafından yapılan “birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunlar ve öğretmenlerin bakış açısından olası çözüm önerileri” adlı araştırmada da birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin bu uygulamadan yeterince yararlanamadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buna karşın, birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin kendi kendine çalışma saatlerinde tek başına çalışmalarının ve araştırma gruplarının oluşturulmasının öğrencilere katkı sağladığını düşünmektedirler. Bu bulguya paralel olarak Yıldız (2009) tarafından hayat bilgisi dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesine yönelik yapılan araştırmada da, birleştirilmiş sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin zamanının büyük bir bölümünün kendi kendine ders çalışma saatlerinde geçirdiğinin ve bu sayede öğrencilerin kendi kendini yönetme, araştırma yapma, kendi kendine ve grupla öğrenme becerilerini geliştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Öğretmen adayları, birleştirilmiş sınıflarda öğretim, öğretmenlik uygulaması ve okul deneyimi derslerinin mesleki yeterliklerine katkı sağlayacağını düşünmektedirler. Ancak öğretmen adayları, öğrencilere nasıl davranmaları gerektiği, sınıf yönetimi, resmi yazışmalar ve idari işlerde yeterli bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Özellikle öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersini teorik olarak görmeleri, bu uygulamanın olduğu okullarda uygulama yapmalarını bu sorunlara neden olmaktadır. Şahin (2003) tarafından yapılan birleştirilmiş sınıflar uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirildiği araştırmada da, öğretmenler sınıf yönetiminde ve idari işlerde sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Gözler (2009) tarafından yapılan “birleştirilmiş sınıflı okulların yönetim problemleri ve çözüm önerileri” adlı doktora tez çalışmasında da müdür yetkili öğretmenlerin resmi yazışmalar ve idari işlerde sorun yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf uygulamasını eğitimde bir sorun olarak görmekte ve bu uygulamanın kaldırılması gerektiğini belirtmektedirler. Nitekim Gültekin ve Karadağ (2005) tarafından yapılan araştırmada da birleştirilmiş sınıf uygulamasının zamanla kaldırılması gerektiği vurgulanmıştır. Öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf uygulamasının alternatifi olarak taşımali eğitimi görmektedirler. Bundan dolayı öğretmen adayları birleştirilmiş sınıf uygulamasının kaldırılıp taşımali eğitime geçilmesini düşünmektedirler.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan bulgulara dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Sınıf öğretmeni adaylarının birleştirilmiş sınıf uygulamasında bilgi ve becerilerini arttırmak için okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması dersleri bu okullarda da yapılmalıdır.
2. Sınıf öğretmenliği programındaki birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersinin ders saati arttırılmalıdır.
3. Sınıf öğretmenleri mezun olduktan sonra büyük bir bölümünün ilk ataması birleştirilmiş sınıflara gerçekleştirilmektedir. Birleştirilmiş sınıflara yeni atanan öğretmenler müdür yetkili olarak göreve başlamaktadırlar. Bu da idari sorunlara neden olmaktadır. Bunun için öğretmen adaylarına resmi yazışmalar, özlük hakları ve idari işlerle ilgili bilgilerin verildiği bir ders programa konulmalıdır.
4. Birleştirilmiş sınıfların koşulları düşünülerek yeni yöntem, teknik ve etkinlikler ile tamamlayıcı ölçme-değerlendirme araçları hazırlanmalıdır.

KAYNAKLAR

- Akpınar, B., Gözler, A. ve Turan, M. (2006). *Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin yeni ilköğretim müfredatına ilişkin görüş ve önerileri*. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi (14-16 Nisan), Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Bayar, S.A. (2009). *Sınıf öğretmenliği eğitimi anabilim dalı 4. sınıf öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflar hakkındaki görüşleri: Gazi Üniversitesi örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimleri Araştırması Dergisi*, 2, 33-57.
- Erdem, A. R. (2015). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Gözler, A. (2009). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin yeni ilköğretim programına yönelik görüşleri. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4 (3), 815-832.
- Gözler, A. (2009). *Birleştirilmiş sınıflı okulların yönetim problemleri ve çözüm önerileri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Gültekin, M. ve Karadağ, R. (2005). *İlköğretimde birleştirilmiş sınıflar, taşınabilir eğitim ve yatılı ilköğretim bölge okulu uygulamalarına yönelik araştırma sonuçlarının analizi*. XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (28-30 Eylül), Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- İzci, E. (2008). *İlköğretim bölümü sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin birleştirilmiş sınıflarda öğretime ilişkin görüşleri*. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (25), 111-122.
- Karaman, F. (2006). *Birleştirilmiş sınıflarda matematik dersindeki başarı düzeyi ile normal sınıflardaki başarı düzeyinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Van.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kazu, H. ve Aslan, S. (2012). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin hayat bilgisi dersi öğretim programına yönelik görüşlerinin incelenmesi (Nitel bir araştırma)*. Turkish Studies, 7 (2), 693-706.
- Khan, J. W. and Khan, S. A. (2007). *School Improvement in a multigrade situation: An action research carried out in Chitral-Pakistan*, <http://k1.ioe.ac.uk/multigrade/fulltext/fulltextKhanandKhan.pdf>. Erişim Tarihi: 29.10.2010.
- Köksal, K. (2009). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Little, A. W. (1995). *Multigrade teaching: A review of research and practice*. Overseas Development Administration, Serial No: 12, London.
- Little, A. W. (2001). Multigrade teaching: Towards an international research and policy agenda. *International Journal of Educational Development*, 21, 481-497.
- Sağ, R. (2009). Becoming a teacher in multigrade classes. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (28), 20-39.
- Sınmaz, A. (2009). *Birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin yeni ilköğretim programının uygulamasına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi (Düzce ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Summak, M., Summak, E. ve Gelebek, M. (2011). *Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunlar ve öğretmenlerin bakış açısından olası çözüm önerileri (Kilis örneği)*. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10 (3), 1221-1238.
- Şahin, A.E. (2003). *Birleştirilmiş sınıflar uygulamasına ilişkin öğretmen görüşleri*. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25, 166-175.
- Şahin, Ç. (2007). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Taşdemir, M. (2009). An evaluation of compulsory education (primary) in Turkish national education in joining processes at the europe union. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (2), 101-110.

- Yıldız, M. (2009). Birleştirilmiş sınıf uygulamalarının dünyadaki durumu üzerine genel bir değerlendirme. *Milli Eğitim Dergisi*, 182, 167-177.
- Yıldız, S.Ş. (2009). *2005 hayat bilgisi dersi öğretim programının birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilirliğini öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi: (Nitel bir araştırma)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

SUMMARY

The Purpose of the study

In this study, it was aimed to determine primary school teaching final year students' views on multigrade class teaching.

Method

The study is a descriptive research and it is in survey model. The target population of the study consists of final year students studying primary school teaching at Fırat and Dicle education faculties. From this population, the final year students were chosen as sample. As a data collection tool, a scale which was developed by Izci (2008) and consisting of 20 items, was improved and used. The researchers added 5 more items to the scale. Those items were added after consulting the experts. Cronbach's alpha internal consistency coefficient of the scale was calculated as 0,91. The organized scale was prepared in five point likert scale form which is as "definitely yes, yes, indecisive, no, definitely no" in order to determine primary school teaching final year students' views on multigrade class teaching.

Findings

According to the findings of the study, the pre-service primary school teachers do not lean towards practicing multigrade classroom teaching. Most of them stated that the course "teaching multigrade classroom" do not upskill them with necessary competence and skills. Moreover, they also think that the student-centered teaching-learning theories, methods and techniques, which all were initiated in 2004, could not be practiced in multigrade classes; even if they could be practiced in some schools, that would not contribute to the students, and taking "teaching multigrade classroom" course practically as well as theoretically, and practicing in this kind of schools will contribute to their professional competencies. However, they stated that they do not have enough information about classroom management in multigrade classes or government correspondence and administrative affairs.

Conclusion and Discussion

The findings of the study reveal that pre-service teachers do not have necessary information and skills about multigrade classroom teaching. Most of them think that "teaching multigrade classrooms" course do not upskill them with necessary information or skills they need practically. In a study conducted by Izci (2008) in Adıyaman University, pre-service teachers are of the opinion that "teaching multigrade classrooms" course is not effective. Especially the fact that this course is a two-hour-course and it does not have a practical dimension is a reason of this fact. Pre-service teachers also think that student-centered teaching-learning theories, methods and techniques and complementary assessment methods and techniques, which all were initiated in 2004, could not be practiced in multigrade classes effectively. In another study done by Bayar (2009), pre-service teachers think that new methods, techniques or activities cannot be practiced in multigrade classrooms. Furthermore, in a study by Gozler (2009), which is titled "The views of primary school teachers teaching in multigrade schools on new primary curriculum", it was revealed that those teachers could not practice new methods, techniques or activities in multigrade classrooms. In a study by Kazu and Aslan (2012), in which multigrade classroom teachers' views on life science course curriculum were examined, it was revealed that the teachers cannot practice complementary assessment methods and techniques.

The teachers think that multigrade classroom teaching does not contribute to those students who study at this kind of classes. In a study by Summak, Summak and Gelebek (2011), whose title is "problems encountered in multigrade classes and possible solutions from teachers' perspectives", it was concluded the students studying at multiple classes do not benefit from this practice enough. In spite of this, those teachers think that students' studying on their own and creating their own research groups will benefit them. In line with this finding, in a study

by Yıldız (2009), in which teachers' views on the applicability of life science course curriculum in multigrade classrooms were examined, it was revealed that the students spend most of their times on studying on their own, and in this way they improve their self-organizing, researching, self or group learning skills.

The pre-service teachers think that "teaching and in multigrade classrooms", "teaching practice" and "school experience" courses will contribute to their professional competence. But they stated that they do not know how to treat students in their classes, or about classroom management, government correspondence and administrative affairs. Especially, the fact that pre-service teachers regard "teaching multigrade classrooms" course a theoretical course, and they do not practice in this kind of schools cause those problems. In a study by Sahin (2003), in which teachers' views on multigrade classrooms were examined, it was concluded that the teachers face problems in classroom management and administrative tasks. In a doctoral thesis titled "management problems of multigrade classrooms and their solutions" by Gozler, it was revealed that director authorized teachers have problems in government correspondence and administrative affairs. The pre-service teachers regard multigrade classrooms as a problematic issue, which should be abolished. Thus, in the study by Gultekin and Karadag, it was stressed that multigrade classrooms should be abolished gradually. The pre-service teachers see mobile education as an alternative to multigrade classrooms. Because of this, pre-service teachers think that multigrade classrooms should be abolished and mobile education be practiced instead of it.